

IR-RELAZZJONIJIET TRANSATLANTIČI: L-ISTATI UNITI U L-KANADA

L-UE, l-Istati Uniti u l-Kanada jikkondividu l-valuri tad-demokrazija, tad-drittijiet tal-bniedem, u tal-libertà ekonomika u politika, u għandhom tħassib simili rigward il-politika barranija u ta' sigurtà. Il-Ftehim ta' Sħubija Strategika u l-Ftehim Ekonomiku u Kummerċjali Komprensiv bejn l-UE u l-Kanada daħlu fis-seħħ b'mod proviżorju fl-2017. In-negozjati dwar Sħubija Trans-Atlantika ta' Kummerċ u ta' Investiment bejn l-UE u l-Istati Uniti ġew interrotti fl-2017. Il-Kunsill adotta direttivi ta' negozjati għall-eliminazzjoni tat-tariffi industrijali fil-15 ta' April 2019.

IR-RELAZZJONIJIET TA' POLITIKA BARRANIJA BEJN L-UE U L-ISTATI UNITI

L-Unjoni Ewropea u l-Istati Uniti jikkooperaw mill-qrib f'għadd ta' oqsma tal-politika barranija u kuntesti ġeografiki, bħalma huma l-ġlieda kontra t-terroriżmu, il-kooperazzjoni fis-sigurtà, il-kooperazzjoni fl-enerġija, ir-Russja, l-Ukrajna u l-Balkani tal-Punent. Madankollu, l-attitudni lejn l-UE u l-alleanza transatlantika nbidlet malli bdiet il-presidenza ta' Donald Trump f'Jannar 2017 u ddaħħal l-approċċ tiegħu "l-Amerka l-Ewwel". Ir-relazzjoni transatlantika bħalissa qed tiffaċċja sfidi sinifikanti. Minkejja d-diverġenzi reċenti dwar għadd ta' kwistjonijiet importanti (l-Iran, it-tibdil fil-klima, it-tariffi fuq l-azzar u l-aluminju, ir-rwol tal-istituzzjonijiet multilaterali u l-ordni bbażat fuq ir-regoli, il-ħatra tal-imħallfin fil-Korp tal-Appell tal-Organizzazzjoni Dinjija tal-Kummerċ (WTO), il-kooperazzjoni mill-qrib u r-relazzjonijiet strateġiċi mal-Istati Uniti għadhom prijorità għall-UE u huma essenzjali għas-sigurtà u l-prosperità taż-żewġ sħab. F'dak li għandu x'jaqsam mas-sigurtà, il-President Trump iffoka bil-qawwa fuq il-baġit tal-Organizzazzjoni tat-Trattat tal-Atlantiku tat-Tramuntana (NATO), u talab li l-alleanza kollha jissodisfaw l-impenn tagħhom li jiddedikaw 2 % tal-PDG tagħhom għall-infiq fid-difiża.

IR-RELAZZJONIJIET POLITIČI BEJN L-UE U L-ISTATI UNITI FI ĦDAN IL-PROĊESS TAD-DJALOGU TRANŻATLANTIKU TAL-LEĠIŻLATURI (TALD)

Ir-relazzjonijiet bejn il-Parlament u l-Kungress tal-Istati Uniti jmorru lura għall-1972. Fl-1999 ir-relazzjoni tagħhom ġiet aġġornata u istituzzjonalizzata bl-istabbiliment tad-Dialogu Tranżatlantiku tal-Leġiżlaturi (TALD). It-TALD jgħaqqad lill-Membri tal-Parlament Ewropew u l-membri tal-Kamra tad-Deputati tal-Istati Uniti, fl-aqgħat interparlamentari ta' darbtejn fis-sena li jalternaw bejn l-Istati Uniti u l-Ewropa. Dan huwa meqjus, fuq iż-żewġ naħat tal-Atlantiku, bħala forum tajjeb għal kollaborazzjoni

pożittiva u kostruttiva. Il-legiżlaturi li jattendu dawn il-laqgħat jagħmlu skambju ta' fehmiet dwar kwistjonijiet politiċi ewlenin ta' tħassib reċiproku. Għad li l-fehmiet transatlantiċi huma simili f'għadd ta' oqsma, l-iskambji tal-legiżlaturi esponew ukoll divergenzi fir-rigward ta' kwistjonijiet politiċi ewlenin. L-importanza ta' dan id-djalogu politiku transatlantiku m'għandhiex tiġi sstovalutata, b'mod partikolari meta titqies is-setgħa eżerċitata mill-Kungress tal-Istati Uniti, pereżempju fl-awtorizzazzjoni għal intervent tal-Istati Uniti fil-kriżijiet globali u fit-tfassil tal-partecipazzjoni tal-Istati Uniti fl-istituzzjonijiet ta' governanza globali. It-83 laqgħa interparlamentari saret f'Washington DC fi Frar tal-2019. [Id-Dikjarazzjoni Kongunta](#) maħruġa fi tmiem dik il-laqgħa enfasizzat id-determinazzjoni taż-żewġ naħat li jsaħħu l-kooperazzjoni fid-dawl tal-isfidi komuni. L-84 laqgħa interparlamentari li kienet skedata li ssir f'Helsinki f'Novembru 2019 giet posposta minħabba l-inkjesta dwar id-destituzzjoni tal-President Trump mill-Kamra tar-Rappreżentanti tal-Istati Uniti.

Ir-relazzjonijiet ekonomiċi bejn l-UE u l-Istati Uniti

Wara s-sospensjoni tan-negożjati ta' Sħubija Trans-Atlantika ta' Kummerċ u ta' Investiment (TTIP), il-Parlament irrifjuta abbozz ta' riżoluzzjoni b'rakkomandazzjoni għall-ftuħ ta' taħditiet kummerċjali bejn l-UE u l-Istati Uniti kemm dwar il-prodotti industrijali kif ukoll dwar il-valutazzjoni tal-konformità fl-14 ta' Marzu 2019, filwaqt li l-Kunsill adotta direttivi ta' negożjati biex jiġu eliminati t-tariffi industrijali u l-valutazzjoni tal-konformità fil-15 ta' April 2019. Apparagun tal-predeċessuri tagħha, l-amministrazzjoni Trump ħadet approċċ fundamentament differenti fir-rigward tar-relazzjonijiet kummerċjali bejn l-UE u l-Istati Uniti. Hi pprijoritizzat l-interessi nazzjonali u ppruvat tibbilanċja mill-ġdid id-defiċits kummerċjali ma' pajjiżi oħra, permezz ta' pressjoni fuq ċerti sħab permezz ta' tariffi għolja fuq ċerti prodotti sabiex tiproteġi l-industriji tagħha stess u tikseb aċċess għas-suq ikbar fil-pajjiżi sħab. L-amministrazzjoni tal-Istati Uniti imponiet tariffi relatati mal-azzar u l-aluminju fuq l-UE fl-1 ta' Ġunju 2018 u heddet li timponi wkoll tariffi fuq il-karozzi. Fl-istess ħin, l-Istati Uniti qed jitbiegħdu minn approċċ multilaterali fi ħdan il-qafas tad-WTO. Din l-attitudni l-ġdida poġġiet taħt tensjoni r-relazzjonijiet kummerċjali tal-Istati Uniti mal-UE u sħab oħra. L-UE rressqet ilment quddiem id-WTO kontra t-tariffi fuq l-azzar u l-aluminju u imponiet tariffi ta' ritaljazzjoni fuq prodotti tal-Istati Uniti biex terġa' toħloq bilanċ fil-kummerċ kumplessiv bejn l-UE u l-Istati Uniti. Barra minn hekk, it-tilwima rigward l-inġenji tal-ajru ċivili Airbus/Boeing issa tinsab fil-fażi finali tagħha. Il-Korp għas-Soluzzjoni tat-Tilwim tad-WTO sab li kemm l-UE kif ukoll l-Istati Uniti wettqu ksur minħabba li komplew jipprovdu ċerti sussidji illegali lill-manifatturi tal-inġenji tal-ajru tagħhom. Fit-2 ta' Ottubru 2019, id-WTO tat permess lill-Istati Uniti biex jimponu tariffi ta' ritaljazzjoni fuq esportazzjonijiet tal-UE b'valur massimu ta' USD 7.5 biljun (EUR 6.8 biljun). Fil-każ parallel ta' Boeing, l-UE – fi żmien xi xhur – se tingħata wkoll id-dritt li timponi kontromiżuri kontra l-Istati Uniti. Lista preliminari ta' prodotti tal-Istati Uniti meqjusa għall-kontromiżuri giet ippubblikata f'April 2019. Il-Kummissjoni Ewropea kkomunikat b'mod konsistenti lill-Istati Uniti li l-UE lesta tikkoopera fuq soluzzjoni ġusta u bbilanċjata għall-industrija tal-inġenji tal-ajru. Fil-fehma tal-UE, l-impożizzjoni reċiproka tas-sanzjonijiet se tispiċċa tkun ta' ħsara għan-negożji u ċ-ċittadini fuq iż-żewġ naħat tal-Atlantiku, u se jkollha impatt negattiv fuq il-kummerċ globali u l-industrija tal-avjazzjoni b'mod ġenerali fi żmien sensitiv. F'Lulju 2019, l-UE kkondividiet proposti konkreti mal-Istati Uniti għal reġim ġdid dwar is-

sussidji tal-inġenji tal-ajru u t-triq 'il quddiem fir-rigward tal-obbligi ta' konformità eżistenti fuq iż-żewġ naħat.

Minkejja r-retorika, l-ekonomiji kkombinati tal-UE u l-Istati Uniti għadhom jammontaw għal kwazi 50 % tal-prodott domestiku gross (PDG) globali, u terz tal-kummerċ dinji.

Fl-2018 l-Istati Uniti kienu d-destinazzjoni primarja tal-esportazzjonijiet tal-UE, u assorbew 20.8 % tal-esportazzjonijiet totali ta' prodotti tal-UE (apparagun tal-10.7 % taċ-Ċina). L-Istati Uniti kklassifikaw fit-tieni post fost is-sħab tal-UE f'termini ta' importazzjoni, iżda xorta waħda fornew 13.5 % tal-prodotti importati fl-UE. F'dan ir-rigward, l-Istati Uniti ġew wara ċ-Ċina, li forniet 19.9 % tal-importazzjonijiet totali tal-UE, iżda kienu quddiem ir-Russja u l-Iżvizzera, li fornew 8.5 % u 5.5 % rispettivament.

Kummerċ fi prodotti bejn l-UE u l-Istati Uniti 2016-2018 (f'biljuni ta' EUR)

Sena	Prodotti importati fl-UE mill-Istati Uniti	Prodotti esportati mill-UE lejn l-Istati Uniti	Bilanċ tal-UE (prodotti)
2016	248.8	363.7	+ 114.9
2017	256.6	376.2	+ 119.6
2018	267.3	406.4	+ 139.1

Sors: il-Kummissjoni Ewropea, DG TRADE

L-esportazzjonijiet tas-servizzi tal-UE lejn l-Istati Uniti żdiedu bejn l-2015 u l-2017, u dan jgħodd ukoll għas-servizzi importati fl-UE mill-Istati Uniti. Madankollu, it-tnaqqis fl-esportazzjonijiet tas-servizzi tal-UE fl-2016 wassal għal surplus ta' EUR 2.8 biljun fil-kummerċ tas-servizzi tal-Istati Uniti mal-UE, filwaqt li t-tnaqqis fl-esportazzjonijiet tas-servizzi tal-Istati Uniti fl-2017 wassal għal surplus ta' EUR 12.5 biljun fil-kummerċ tas-servizzi tal-UE mal-Istati Uniti.

Kummerċ fis-servizzi bejn l-UE u l-Istati Uniti 2015-2017 (f'biljuni ta' EUR)

Sena	Servizzi importati fl-UE mill-Istati Uniti	Servizzi esportati mill-UE lejn l-Istati Uniti	Bilanċ tal-UE (servizzi)
2015	215.1	227.7	+ 12.6
2016	229.1	226.3	- 2.8
2017	223.7	236.2	+ 12.5

Sors: il-Kummissjoni Ewropea, DG TRADE

L-UE u l-Istati Uniti huma l-akbar investituri ta' xulxin, iżda fl-2016 u l-2017 kien hemm xi inkonvenjenzi. F'dawn is-sentejn, id-dħul mill-investiment tal-Istati Uniti fl-UE kien negattiv, bi tnaqqis korrispondenti fl-istokkijiet eżoġeni tal-Istati Uniti fl-UE, filwaqt li fl-2017 il-flussi esterni tal-UE lejn l-Istati Uniti żdiedu wara tnaqqis żgħir fl-2016. Dan irriżulta fit-tiżniħ ulterjuri tal-bilanċ pożittiv tal-istokk tal-UE, li fl-2017 kien jammonta għal EUR 385.3 biljun. Wieħed jista' jgħid li l-investiment dirett bilaterali – li min-natura tiegħu huwa impenn fuq perjodu twil – huwa l-forza motriċi wara r-relazzjonijiet kummerċjali

transatlantiċi. Dan huwa msaħħaħ mill-fatt li l-kummerċ bejn il-kumpaniji ewlenin u dawk affiljati fl-UE u l-Istati Uniti jammonta għal aktar minn terz tal-kummerċ transatlantiku kollu. L-estimi jindikaw li l-kumpaniji tal-UE u tal-Istati Uniti li joperaw fit-territorju ta' xulxin jipprovdu impjeg għal aktar minn 14-il miljun persuna.

Stokks ta' Investiment bilaterali bejn l-UE u l-Istati Uniti (f'biljuni ta' EUR)

Sena	Stokks ta' IDB tal-Istati Uniti fl-UE	Stokks ta' IDB tal-UE fl-Istati Uniti	Bilanċ
2017	2 183.9	2 569.2	+ 385.3

Sors: il-Kummissjoni Ewropea, DG TRADE

ID-DJALOGU POLITIKU BEJN L-UE U L-KANADA

Il-Kanada hija wieħed mill-eqdem u l-eqreb sħab tal-UE. Il-kollaborazzjoni bejn l-UE u l-Kanada ssaħħet konsiderevolment fl-aħħar ftit snin.

Ir-relazzjonijiet bilaterali bdew fis-snin ħamsin tas-seklu għoxrin fuq bażi ekonomika u minn dak iż-żmien, mal-medda tas-snin, evolwew fi sħubija strateġika stretta. L-UE u l-Kanada jaħdmu flimkien mill-qrib fuq sfidi globali bħalma huma l-ambjent, it-tibdil fil-klima, is-sigurtà tal-enerġija u l-istabbiltà reġjonali, u huma wkoll sħab partikolarment qrib fil-kuntest tal-G7 u l-G20. Il-Kanada hija kontributor regolari [għall-missjonijiet tal-Politika ta' Sigurtà u ta' Difiza Komuni tal-UE](#) (bħalma huma l-missjonijiet tal-pulizija tal-UE fl-Afganistan u fit-territorji Palestinjani) u tipparteċipa wkoll [fil-missjonijiet ta' osservazzjoni elettorali tal-UE](#).

Fl-2011, inbdew negozjati bl-għan li r-relazzjonijiet bejn l-UE u l-Kanada jittejjbu permezz ta' [Ftehim ta' Sħubija Strateġika](#) (SPA) u [Ftehim Ekonomiku u Kummerċjali Komprensiv](#) (CETA) sabiex jiġi sostitwit [il-Ftehim Qafas tal-1976](#) li diġà kien għadda żmien.

L-SPA huwa l-ftehim politiku l-iktar komprensiv li għandu l-għan li jsaħħaħ il-kooperazzjoni bilaterali f'għadd ta' oqsma settorjali u tal-politika barranija, inklużi l-paċi u s-sigurtà internazzjonali, il-ġlieda kontra t-terroriżmu, il-ġestjoni tal-krizijiet, is-sigurtà marittima, il-governanza globali, l-enerġija, it-trasport, ir-riċerka u l-iżvilupp, is-saħħa, l-ambjent u t-tibdil fil-klima. Barra minn hekk, is-CETA għandu l-ħsieb li jtejjeb ir-relazzjoni ekonomika, kummerċjali u ta' investiment bejn l-UE u l-Kanada. L-SPA gie ffirmat mill-Kanada u l-UE fit-30 ta' Ottubru 2016 fis-Summit UE-Kanada u rċieva l-appoġġ tal-Parlament fi Frar 2017. Partijiet kbar tal-ftehim ilhom fis-seħħ b'mod proviżorju mill-1 ta' April 2017 u minn dak iż-żmien baqa' għaddej mill-proċeduri ta' approvazzjoni parlamentari rispettivi bil-ħsieb li jidhol fis-seħħ b'mod sħiħ.

Minbarra d-djalogu bejn il-fergħat eżekuttivi tal-UE u l-Kanada, il-Membri tal-Parlament Ewropew u l-kontropartijiet Kanadiżi tagħhom jiltaqgħu regolarment. Il-laqgħat interparlamentari jsiru kull sena, u jiġu ssupplementati bi skambji interparlamentari oħra fil-gruppi ta' ħidma u fost id-delegazzjonijiet. Id-Delegazzjoni tal-Parlament għar-Relazzjonijiet mal-Kanada tiltaqa' b'mod regolari matul is-sena biex tipprepara għal dawn il-laqgħat interparlamentari. Minbarra li jservu ta' forum biex jiġu diskussi n-negozjati attwali, dawn il-laqgħat jagħtu lok biex jitqajmu kwistjonijiet kontroversjali –

bħall-impatt ambjentali tal-isfruttament tar-ramel bituminuż u l-gass tax-shale, il-politiki dwar is-sajd, u l-kwistjonijiet ta' benessri tal-annimali (inkluża l-kaċċa għall-foka). L-40 laqgħa interparlamentari saret fi Strasburgu f'Marzu 2019. Matul il-laqgħa, il-membri tal-House of Commons tal-Kanada u l-Parlament Ewropew iddiskutew l-iżviluppi politiċi fl-UE u fil-Kanada kif ukoll ir-relazzjonijiet kummerċjali.

IR-RELAZZJONIJIET EKONOMIĊI BEJN L-UE U L-KANADA

Il-Ftehim Ekonomiku u Kummerċjali Komprensiv (CETA) huwa r-riżultat tal-iżviluppi pożittivi fir-relazzjonijiet kummerċjali bejn l-UE u l-Kanada li seħħew f'dawn l-aħħar għaxar snin. In-negozjati bejn l-UE u l-Kanada dwar is-CETA, li ġew immedija fl-2009, ġew iffinalizzati fl-2014. It-test ġie ffirmat fis-Summit bejn l-UE u l-Kanada fit-30 ta' Ottubru 2016 u l-Parlament ta l-approvazzjoni tiegħu fil-15 ta' Frar 2017. Issa jeħtieġ li jiġi rratifikat mill-Istati Membri skont id-dispożizzjonijiet kostituzzjonali interni tagħhom. L-applikazzjoni proviżorja tal-partijiet li jaqgħu taħt il-kompetenza tal-UE bdiet fil-21 ta' Settembru 2017.

Dan huwa l-ewwel ftehim ekonomiku komprensiv tal-UE ma' pajjiż industrijalizzat ħafna. L-UE u l-Kanada fetħu s-swieq tagħhom għall-prodotti, is-servizzi u l-investimenti ta' xulxin, inkluż l-akkwist pubbliku. Matul l-ewwel sena tal-implimentazzjoni, l-esportazzjonijiet lejn il-Kanada żdiedu komplessivament b'7 %, filwaqt li kien hemm ċifri ogħla f'dak li għandu x'jaqsam ma' makkinarju, farmaċewtiċi u prodotti agrikoli.

Is-CETA huwa wkoll l-ewwel ftehim mill-ftehimiet ekonomiċi bilaterali tal-UE li jinkorpora Sistema ta' Qorti tal-Investment speċjali, imsejġha tribunal, għas-soluzzjoni ta' tilwim dwar investment bejn l-investituri u l-istati. Minħabba n-natura innovattiva tiegħu u l-fatt li d-dibattitu pubbliku dwaru, f'ħafna pajjiżi, għadu ma ġiex konkluz, is-Sistema ta' Qorti tal-Investment mhux se tidhol fl-ambitu tal-applikazzjoni proviżorja tas-CETA. Barra minn hekk, is-CETA jinkludi dikjarazzjoni ċara dwar id-dritt tal-gvernijiet li jirregolaw għal skopijiet publiċi fir-rigward tas-saħħa pubblika, is-sikurezza, l-ambjent, il-morali pubblika, u l-protezzjoni soċjali u tal-konsumatur.

Kemm il-Kanada kif ukoll l-UE ntlaw mit-tariffi l-ġodda tal-Istati Uniti fuq l-azzar u l-aluminju, u jikkondividu l-opinjoni li t-tariffi la huma ekonomikament ġustifikati u lanqas ma huma kompatibbli mar-regoli tad-WTO. B'konsegwenza ta' dan, l-UE u l-Kanada, flimkien ma' difensuri oħrajn ta' kummerċ ibbażat fuq ir-regoli, intensifikaw id-djalogu tagħhom dwar kwistjonijiet kummerċjali.

Fl-2018 l-UE kienet it-tieni l-akbar sieħeb kummerċjali tal-Kanada wara l-Istati Uniti, u kienet responsabbli għal 7.6 % tal-esportazzjonijiet u l-importazzjonijiet totali kkombinati tal-Kanada. Fl-2018, l-UE esportat prodotti b'valur ta' EUR 41.4 biljun lejn il-Kanada u assorbiet prodotti Kanadiżi b'valur ta' EUR 31 biljun. Fl-2018 il-Kanada kklassifikat fl-10 post fost is-sħab kummerċjali internazzjonali tal-UE. Fost il-prodotti ewlenin ikkummerċjalizzati bejn iż-żewġ sħab insibu makkinarju, tagħmir tat-trasport u sustanzi kimiċi.

Kummerċ fi prodotti bejn l-UE u l-Kanada 2016-2018 (f'biljuni ta' EUR)

Sena	Prodotti importati fl-UE mill-Kanada	Prodotti esportati mill-UE lejn il-Kanada	Bilanċ tal-UE (prodotti)
2016	29.0	35.2	+ 6.2
2017	31.5	37.7	+ 6.2
2018	31.0	41.4	+ 10.4

Sors: il-Kummissjoni Ewropea, DG TRADE

Il-kummerċ fis-servizzi huwa parti importanti mir-relazzjoni kummerċjali bejn l-UE u l-Kanada. Fl-2017, il-valur tal-esportazzjonijiet ta' servizzi tal-UE lejn il-Kanada żdied, meta mqabbel mal-2014, għal EUR 21.7 biljun, u l-valur tas-servizzi importati fl-UE mill-Kanada żdied għal EUR 13.2 biljun. It-trasport, l-ivvjaġġar, l-assigurazzjoni u l-komunikazzjonijiet huma eżempji ta' wħud mis-servizzi kummerċjalizzati frekwentement bejn l-UE u l-Kanada.

Kummerċ f'servizzi bejn l-UE u l-Kanada 2015-2017 (f'biljuni ta' EUR)

Sena	Servizzi importati fl-UE mill-Kanada	Servizzi esportati mill-UE lejn il-Kanada	Bilanċ tal-UE (servizzi)
2015	12.6	19.4	+ 6.8
2016	12.1	20.2	+ 8.1
2017	13.2	21.7	+ 8.5

Sors: il-Kummissjoni Ewropea, DG TRADE

F'termini ta' investiment dirett barrani (IDB), l-UE investiet aktar fil-Kanada milli l-Kanada investiet fl-UE. Fl-2017, l-istokks ta' IDB estern tal-UE fil-Kanada ammontaw għal EUR 304.8 biljun. L-istokks Kanadiżi fl-UE kienu vvalutati għal EUR 293.0 biljun.

Stokks ta' investiment bilaterali bejn l-UE u l-Kanada (f'biljuni ta' EUR)

Sena	Stokks ta' IDB tal-Kanada fl-UE	Stokks ta' IDB tal-UE fil-Kanada	Bilanċ
2017	293.0	304.8	+ 11.8

Sors: il-Kummissjoni Ewropea, DG TRADE

Wolfgang Iglar / Tuula Turunen
12/2019

